

Nr 131

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 16 maj 1930 (nr 139) om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete; given Stockholms slott den 3 april 1959.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändring i lagen den 16 maj 1930 (nr 139) om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete.

GUSTAF ADOLF

Torsten Nilsson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att den särskilda regleringen av arbetstidens förläggning inom bagerinäringen i fortsättningen inte skall äga tillämpning på tillverkning av spis- eller knäckebröd, kax eller annat därmed jämförlikt bakverk. I fråga om tillverkningen av annat bröd föreslås vissa uppmjukningar i nu gällande regler. Sålunda föreslås angående tidpunkten för arbetets början, förutom en viss utvidgning av möjligheten att utföra förberedelsearbeten före påbörjandet av det egentliga bageriarbetet, att under natten till söckendag, som närmast föregår sön- eller helgdag, varje slag av bageri- och konditoriarbete skall få utföras mellan klockan 5 och 6 på morgonen. Beträffande tiden för arbetets slut innebär förslaget, att arbete, som bedrivs med regelbunden skiftindelning, på söckendag skall få utföras till klockan 23. Slutligen föreslås en viss utvidgning av arbetarskyddsstyrelsens dispensrätt.

Förslag

till

L a g

**angående ändring i lagen den 16 maj 1930 (nr 139) om vissa inskränkningar
beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete**

Härigenom förordnas, att 1—4 §§ och 7 § lagen den 16 maj 1930 om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

1 §.

Arbete för tillverkning av bageri- eller konditorivaror må icke bedrivas å sön- eller helgdag eller å tid mellan klockan 8 eftermiddagen och klockan 6 förmiddagen å söckendag. Vad sålunda stadgats äger dock icke tillämpning å tillverkning för eget hushåll, vilken bedrivs utan biträde av annan än medlem av hushållet.

Arbete för tillverkning av bageri- eller konditorivaror må icke bedrivas å sön- eller helgdag eller å tid mellan klockan 8 eftermiddagen och klockan 6 förmiddagen å söckendag. Vad sålunda stadgats äger dock icke tillämpning å *tillverkning av spis- eller knäckebröd, kax eller annat därmed jämförligt bakverk* eller å tillverkning för eget hushåll, vilken bedrivs utan biträde av annan än medlem av hushållet.

Om arbete — — — — — jämförligt bakverk.

2 §.

Utan hinder av vad i 1 § är stadgat må

a) i bageri- eller konditorirörelse arbete för tillverkning av varor, vid vilkas framställning jäst icke användes, utföras sön- eller helgdag under högst tre timmar mellan klockan 6 förmiddagen och klockan 6 eftermiddagen;

b) i hotell-, restaurang- eller kafé- eller kaffé- rörelse sådant arbete för tillverkning av bröd, bakelser eller annat därmed jämförligt bakverk, vilket bedrivs utan samband med bageri- eller konditorirörelse, utföras å sön- eller helgdag under tid, som under a) sägs;

c) s. k. anrörning utföras å sön- eller helgdagar under högst två timmar mellan klockan 8 förmiddagen och klockan 8 eftermiddagen;

¹ Senaste lydelse av 1, 2 och 7 §§ se SFS 1939:202.

(Nuvarande lydelse)

d) uppeldning *eller* deggörning utföras å söckendag mellan klockan 4 och klockan 6 förmiddagen;

e) uppeldning utföras av annan än bageri- eller konditoriarbetare å tid, då eljest arbete enligt denna lag ej må bedrivas;

f) under natten till söckendag, som närmast föregår två eller flera på varandra följande sön- och helgdagar, uppeldning *eller* deggörning utföras jämväl mellan klockan 2 och klockan 4 förmiddagen och annat arbete mellan klockan 3 och klockan 6 förmiddagen.

(Föreslagen lydelse)

d) uppeldning, deggörning *eller* flyttning av brödamnen till och från jäsrum utföras å söckendag mellan klockan 4 och klockan 6 förmiddagen;

f) under natten till söckendag, som närmast föregår sön- eller helgdag, jämväl annat arbete än som under d) sägs utföras mellan klockan 5 och klockan 6 förmiddagen;

g) under natten till söckendag, som närmast föregår två eller flera på varandra följande sön- och helgdagar, uppeldning, deggörning *eller* flyttning av brödamnen till och från jäsrum utföras jämväl mellan klockan 2 och klockan 4 förmiddagen och annat arbete mellan klockan 3 och klockan 6 förmiddagen.

3 §.

Arbete för tillverkning av spis- eller knäckebröd må, där arbetet är indelat i skift, å söckendag fortgå jämväl mellan klockan 8 och klockan 10 eftermiddagen ävensom, i den mån så kräves för det tillverkade brödets torkning, mellan klockan 10 eftermiddagen och klockan 12 midnatt.

Bedrives arbete för tillverkning av bageri- eller konditorivaror med regelbunden skiftindelning, må det å söckendag fortgå jämväl mellan klockan 8 och klockan 11 eftermiddagen.

4 §.

Därest särskilt förhållande påkallar avvikelse från det i 1 § stadgade förbud, utöver vad enligt 2 och 3 §§ är medgivet, äge vederbörande yrkesinspektör att meddela tillstånd därtill. Sådant tillstånd, vilket skall sökas för varje särskilt tillfälle, må ej avse mer än två dygn i sänder eller

Därest särskilt förhållande påkallar avvikelse från det i 1 § stadgade förbud, utöver vad enligt 2 och 3 §§ är medgivet, äge vederbörande yrkesinspektör att meddela tillstånd därtill. Sådant tillstånd, vilket skall sökas för varje särskilt tillfälle, må ej avse mer än två dygn i sänder eller

(Nuvarande lydelse)

för samma arbetsställe meddelas mer än tio gånger under ett och samma kalenderår. Är ytterligare eftergift av särskilt förhållande tillfälligtvis påkallad, må sådan eftergift meddelas av yrkesinspektionens chefsmyndighet.

Erfördras för ändamålsenlig drift av tillverkning, som i 3 § avses, ytterligare nattarbete, äge yrkesinspektionens chefsmyndighet att lämna medgivande därtill; och skola därvid meddelas de föreskrifter om nattarbetets anordnande, som kunna finnas erforderliga.

Är på — — — — — vederbörande yrkesinspektör.

(Föreslagen lydelse)

för samma arbetsställe meddelas mer än tio gånger under ett och samma kalenderår. När särskilda skäl föranleda därtill, må ytterligare eftergift meddelas av yrkesinspektionens chefsmyndighet.

7 §.

Därest innehavare av företag, som i denna lag avses, försummar att fullgöra anmälningsskyldighet, varom stadgats i 4 § tredje stycket, eller skyldighet, som är föreskriven i 5 § andra stycket, straffes med dagsböter.

Därest innehavare av företag, som i denna lag avses, försummar att fullgöra anmälningsskyldighet, varom stadgats i 4 § andra stycket, eller skyldighet, som är föreskriven i 5 § andra stycket, straffes med dagsböter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1959.

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 mars
1959.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, fråga om *ändrad lagstiftning rörande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete* samt anför.

Inledning

Arbetstid och arbetsförhållanden i bagerier och konditorier regleras, förutom av allmänna arbetstidslagen och arbetarskyddslagen, av lagen om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete. Den sistnämnda, som i allmänhet benämnes bagerilagen, utfärdades den 16 maj 1930 (nr 139; ändr. 202/39 och 78/45) och innehåller i väsentliga delar bestämmelser, vilka dessförinnan varit gällande sedan 1919.

Efter den första bagerilagens tillkomst har vid olika tillfällen framställningar gjorts såväl om lagens upphävande som om ändringar i densamma. Den senaste mera betydelsefulla ändringen gjordes 1939, då de s. k. familjebagerierna, vilka tidigare varit undantagna från lagens tillämpning, inordnades under lagen. Frågan om utredning rörande bagerilagen aktualiserades sedermera genom skrivelser den 6 juli 1949 och den 6 juni 1951 från Sveriges bageriidkareförening och Kooperationens förhandlingsorganisation till chefen för socialdepartementet. Skrivelserna jämte vissa yttranden överlämnades den 22 oktober 1951 av chefen för socialdepartementet till arbetstidsutredningen, som fick i uppdrag att ta handlingarna under övervägande vid fullgörandet av det utredningen tidigare meddelade uppdraget att verkställa en allmän översyn av arbetstidslagstiftningen.

Arbetstidsutredningen¹ framlade den 24 maj 1955 betänkande (SOU 1955:

¹ Häradshövdingen Ove Hesselgren, ordförande, ordföranden i Svenska industrijänstemannaförbundet Harald Adamsson, ledamöterna av riksdagens andra kammare fru Elsa Johansson och trafikinspektoren Olof Nilsson, direktören i Järnbruksförbundet Gustaf Rudenstam samt ombudsmannen i Landsorganisationen i Sverige Edvard Vilhelmsson.

24) med förslag till ny lag om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete.

Yttranden över betänkandet har efter remiss avgivits av arbetarskyddsstyrelsen (efter hörande av yrkesinspektörerna), arbetsmarknadsstyrelsen, socialstyrelsen, kommerskollegium (efter hörande av Stockholms handelskammare, Skånes handelskammare och Handelskammaren i Gävle), Svenska arbetsgivareföreningen, Svensk industriförening, Bageri- och konditoriarbetsgivareförbundet, Sveriges bageriudkareförening, Sveriges konditoriförening, Kooperationens förhandlingsorganisation, Tjänstemännens centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Svenska livsmedelsarbetareförbundet och Sveriges husmodersföreningars riksförbund.

Jag anhåller nu att få till närmare behandling upptaga hithörande spörsmål.

Gällande bestämmelser

Bagerilagen

Bagerilagens huvudstadgande i 1 § innefattar förbud mot arbete för tillverkning av bageri- eller konditorivaror å sön- eller helgdag eller å tid mellan klockan 20 och klockan 6 å söckendag. Förbudet gäller såväl arbetstagare som företagare men avser inte tillverkning för eget hushåll, vilken bedrivs utan biträde av annan än medlem av hushållet.

Från det sålunda stadgade förbudet mot nattarbete och arbete på sön- eller helgdag gives vissa undantag. Beträffande söndagsförbudet gäller, att i bageri- eller konditorirörelse tillverkning av konditorivaror får utföras under högst tre timmar mellan klockan 6 och klockan 18, att i hotell-, restaurang- eller kaféerörelse sådant arbete för tillverkning av bröd, bakelser eller annat därmed jämförlikt bakverk, vilket bedrivs utan samband med bageri- eller konditorirörelse, får utföras under samma tid som nyss sagts samt att s. k. anrörning får utföras under högst två timmar mellan klockan 8 och klockan 20 (2 § a—c). Beträffande nattarbetsförbudet är föreskrivet, att varje söckendag uppeldning och deggörning får utföras mellan klockan 4 och klockan 6, att å söckendag, som närmast föregår två eller flera på varandra följande sön- och helgdagar nämnda förberedelsearbeten får utföras jämväl mellan klockan 2 och klockan 4 och annat arbete mellan klockan 3 och klockan 6 samt att uppeldning får utföras av annan än bageri- eller konditoriarbetare å tid, då eljest arbete enligt bagerilagen ej får bedrivas (2 § d—f). Arbete för tillverkning av spis- eller knäckebröd får, om arbetet är indelat i skift, å söckendag fortgå jämväl mellan klockan 20 och klockan 22 och, i den mån det kräves för brödets torkning, mellan klockan 22 och klockan 24 (3 §).

Om särskilt förhållande påkallar avvikelse från nattarbets- eller söndagsarbetsförbudet, utöver vad tidigare nämnts, kan tillstånd därtill meddelas.

Vederbörande yrkesinspektör kan meddela dispens från förbudet, vilken dock inte får avse mer än två dygn i sänder eller för samma arbetsställe meddelas mer än tio gånger varje kalenderår. Är ytterligare eftergift av särskilt förhållande tillfälligtvis påkallad, kan sådan meddelas av arbetarskyddsstyrelsen. Beträffande spis- och knäckebrödstillverkningen kan arbetarskyddsstyrelsen meddela tillstånd till ytterligare nattarbete, om sådant erfordras för ändamålsenlig drift av tillverkningen (4 §).

Slutligen innehåller bagerilagen bestämmelser angående tillsyn å efterlevnaden av lagen (5 §), straffbestämmelser (6—8 §§) och vissa regler angående fördelningen av ansvaret för iakttagandet av lagens bestämmelser (9 §).

Arbetarskyddslagen

Även arbetarskyddslagen den 3 januari 1949 (nr 1; ändr. 70/50, 100/55 och 111/58) innehåller bestämmelser om arbetstidens förläggning, vilka dock endast avser arbetstagare. Sålunda stadgas, att arbetstagare skall åtnjuta erforderlig ledighet för nattvila. I denna ledighet skall ingå tiden mellan klockan 23 och klockan 5. Avvikelse får dock ske, där visst arbete med hänsyn till sin natur, allmänhetens behov eller annan särskild omständighet måste fortgå jämväl nattetid eller eljest bedrivs å tid före klockan 5 eller efter klockan 23 (19 §). När särskilda skäl föranleder därtill, kan arbetarskyddsstyrelsen medgiva, att arbetstagare användes till arbete å tid mellan klockan 23 och klockan 5 i vidare utsträckning än som följer av förenämnda bestämmelser (20 §). Beträffande kvinnlig arbetskraft gäller, att kvinna som användes till hantverks- eller industriellt arbete skall för nattvila beredas oavbruten ledighet från arbetet under minst elva timmar varje dygn, i vilken ledighet skall ingå tiden mellan klockan 22 och klockan 5 (36 §). Vissa möjligheter till dispens från sistnämnda bestämmelser föreligger enligt 37 §.

Arbetstidsutredningen

Arbetstidsutredningen anför beträffande arbetsförhållandena inom bagerinäringen inledningsvis, att det var den rikliga förekomsten av nattarbete, som föranledde den första bagerilagens tillkomst år 1919. Allmänhetens önskan att erhålla färskt bröd redan till dagens första måltid medförde att nattarbete på den tid laga hinder härför inte fanns blev en vanlig företeelse inom bagerinäringen. Nattarbetet inom detta näringsområde hade en annan och för arbetstagarna mera påfrestande natur än nattarbete inom flertalet andra områden, främst den skiftgående industrien. Inom denna senare äger skiftbyte rum, så att nattarbete i regel förekommer endast varannan eller var tredje vecka. Inom mjukbrödsindustrien åter blev nattarbete en permanent företeelse för arbetstagarna.

Den stora omfattningen av nattarbete inom bagerinäringen föranleddes även av ett annat förhållande, fortsätter utredningen. Antalet företag inom näringen var stort med ett jämförelsevis litet antal arbetare per arbetsställe. Ofta drevs ett företag helt av företagaren själv och hans familjemedlemmar. Konkurrensen företagen emellan var stor och medverkade till strävan att börja arbetet redan tidigt under natten, emellanåt till och med på kvällen.

Utredningen konstaterar, att under den tid, som förflutit sedan den första bagerilagens tillkomst, förhållandena inom bagerinäringen i hög grad omgestaltats. Medan tillverkningen av mjukt bröd tidigare nästan uteslutande skedde manuellt, användes numera olika maskinella hjälpmedel. Bland förändringarna må nämnas kylrumsteknikens utveckling, vilken möjliggör en annan produktionsordning än tidigare. Medan man förr var hänvisad till att utföra uppslagingsarbetet på morgonen, är det vid företag med kylrum möjligt att i varje fall i viss utsträckning utföra detta föregående dag. Vidare har transportererna omgestaltats genom att bilen ersatt hästskjutsarna. Trots att fråga här är om framställning av varor, som skall konsumeras inom kort tid, har det blivit möjligt att vidga transportavstånden. Ett bageriföretag kan sålunda i dag sälja mjukbröd inom väsentligt större områden än vad tidigare var fallet. Denna utveckling har inneburit att det tillkommit ett antal större och medelstora företag med avsevärt vidare försäljningsområden än vad man tidigare haft inom mjukbrödsindustrien.

Rörande tillverkningen av hårt bröd anför utredningen, att det redan tidigt förekom en viss mekanisering av produktionsprocessen. Efter den första bagerilagens tillkomst har emellertid produktionsmetoderna väsentligt rationaliserats, en utveckling som för övrigt ännu icke är avslutad. Blir den fullt genomförd, synes tillverkningen inom spisbrödsfabrikerna komma att drivas dygnet runt med ett minimum av mänsklig arbetskraft. Sannolikt är dock att några mindre företag kommer att bibehålla de äldre och mera manuellt betonade tillverkningsmetoderna. Om en spis- och knäckebrödsfabrik redan år 1919 påminde om ett ordinärt industriföretag, är så i än högre grad fallet i dag. Över huvud taget är produktionsprocessen en helt annan än den som förekommer vid mjukbrödsbagerierna, med undantag emellertid för ett litet antal större företag som framställer limpor o. d. Vid mindre och medelstora spis- och knäckebrödsfabriker drives enligt vad utredningen funnit tillverkningen på tvåskift. Detta möjliggöres genom bagerilagens bestämmelser om att arbetstiden vid dylik tillverkning kan få utsträckas till klockan 22. Vid de största spisbrödsfabrikerna, nämligen Wasakoncernens och Kooperativa förbundets, förekommer emellertid arbete på treskift. Detta möjliggöres med hänsyn till undantags- och dispensbestämmelserna i 19 och 20 §§ arbetarskyddslagen. Vidare har med stöd av 4 § bagerilagen dispens för nämnda fabriker beviljats av arbetarskyddsstyrelsen för arbete nattetid.

Beträffande frågan huruvida spis- och knäckebrödsfabriker-
na bör vara inordnade under en särskild bagerilag
uttalar utredningen, att arbetsförhållandena i en spis- och knäckebrödsfabrik
numera är sådana, att anledning saknas att reglera arbetstidens förlägg-
ning på annat sätt än som sker vid industriföretag i allmänhet. Utred-
ningen finner med hänsyn härtill, att bagerilagen — därest denna anses
böra bibehållas — icke för framtiden bör vara tillämplig på spis- och knäcke-
brödsfabriker. Det skydd mot nattarbete, som arbetarskyddslagen tillför-
säkrar arbetstagarna, får vad detta näringsområde beträffar anses vara
tillräckligt. Företagarna bör enligt utredningens uppfattning ha de möjlig-
heter till anordnande av skiftarbete, som denna lag medger, och icke dess-
utom vara beroende av särskild dispens enligt en bagerilag. Viss annan
brödtillverkning bedrivs under former, som mycket påminner om dem
varunder spis- och knäckebrödsfabrikerna arbetar. Så är fallet med till-
verkning av kax, wafers samt kaxliknande småbröd. Företag, som ute-
slutande tillverkar dylika varor, bör jämväl ligga utanför bagerilagen.

På grund av det anförda föreslår utredningen, att bagerilagen inte skall
äga tillämpning på ifrågakvarande tillverkning.

Vad angår företag sysselsatta med mjukbrödstillverk-
ning är problemställningen enligt utredningen, å ena sidan att natt-
arbetsförbudet otvivelaktigt medför vissa olägenheter för arbetsgivarna,
bl. a. i form av forcering av morgonarbetet, medan å andra sidan bageri-
arbetarna av naturliga skäl är angelägna att tillse, att en återgång till tidi-
gare ogynnsamma förhållanden undviks. Beträffande argumenteringen för
de båda sidornas motsatta uppfattningar rörande nattarbetsförbudet läm-
nar utredningen följande redogörelse.

Enligt arbetsgiversidans uppfattning finns det icke någon anledning
att för bageriarbetarna ha ett längre gående nattarbetsförbud än arbetar-
skyddslagens. Förhållandena i dag är annorlunda än då den första bageri-
lagen genomfördes 1919, då något generellt nattarbetsförbud icke fanns.
Det förhållandet att det egentliga bageriarbetet inte får börja förrän kloc-
kan 6 medför, att konsumenterna icke kan tillhandahållas färskt bröd till
dagens första måltid. Det medför också, att arbetet på morgnarna präglas
av stort jäkt. Frågan om tidpunkten för bageriarbetets början måste även
ses i förhållande till tiden för affärernas öppnande på morgnarna. För när-
varande är den mellanliggande tiden för kort. Det är vanligt att till en viss
affär bröd måste skickas två eller tre gånger samma dag. Detta fördyrar
transporterna och höjer brödpriset. Bagerilagen, som enligt vad från ar-
betsgiversidan anföres saknar förankring i det allmänna rättsmedvetan-
det, bör av här angivna skäl upphävas. Finnes anledning att snävare be-
gränsa handlingsfriheten än vad arbetarskyddslagen gör, bör detta ske ge-
nom avtal mellan berörda organisationer.

Från arbetslagarsidan framhåller man, att bagerilagen ur sociala syn-

punkter medfört betydande vinster för arbetstagarna. Det tidigare ofta förekommande nattarbetet har försvunnit. Därest arbetet inom bagerinäringen skulle drivas endast med iakttagande av arbetarskyddslagens nattarbetsförbud, skulle till följd av den starka konkurrensen mellan företagen inom branschen arbetet i regel komma att börja klockan 5. Olägenheter skulle då uppstå för arbetstagarna bl. a. därigenom att de allmänna kommunikationerna vid denna tidpunkt endast i ringa utsträckning är i gång. Vidare pekas på det i 19 § arbetarskyddslagen förefintliga undantaget, vilket möjliggör arbete mellan klockan 23 och klockan 5, då allmänhetens behov så föranleder. Bagerilagens avskaffande skulle därför öppna möjligheter för en återgång till de för arbetstagarna ogynnsamma förhållanden, som rådde före den första bagerilagens tillkomst. Vidare erinras om den mekanisering och rationalisering som arbetet inom bagerinäringen under senare tid genomgått, varjämte det påpekas, att mjölet har högre kvalitet numera och att detta medför, att jäsningsförmågan förbättrats. Hela denna utveckling underlättar bagerilagens bibehållande. Härtill bidrager även att transporterna numera är motoriserade. Beträffande frågan om tillgodoseende av konsumentintresset framhålles, att den stora industriarbetarklassen, även om arbetet i bagerierna fick påbörjas klockan 5, inte skulle erhålla färskt bröd till dagens första måltid. Visserligen medges, att brödet på vissa orter når fram väl sent på dagen. De mindre justeringar i tiden för morgonarbetets början som av den anledningen kan ifrågakomma kan göras, om man vidgar dispensmöjligheterna.

Vad först beträffar de synpunkter som sålunda från arbetsgivar- respektive arbetstagar sidan framförts på frågan om tiden för arbetets början anför utredningen, att efterfrågan på mjukbröd i regel är starkt koncentrerad till ett litet antal morgontimmar. Det torde vara få grenar av detaljhandeln, där en liknande koncentration av inköpen ger sig till känna. Detta sammanhänger med de inom vårt land utvecklade konsumtionsvanorna, som alltjämt i stor utsträckning är inriktade på dagsfärskt bröd även om de under senare år blivit något mindre markerade i detta hänseende än vad tidigare varit fallet.

Utredningen konstaterar, att det inom andra industrigrenar, om man bortser från de skiftgående, är en mindre vanlig företeelse, att företagen tar arbetarskyddslagens möjligheter i anspråk för att börja arbetet så tidigt som klockan 5. Då det åter gäller bagerinäringen, är det ett starkt företagarintresse att igångsätta arbetet så tidigt som möjligt.

Bland de problem bagerilagen skapar framhåller utredningen de i det föregående behandlade svårigheterna att i tid skicka färskt bröd till butikerna. I de delar av landet, där kommunikationerna är glesa och avstånden långa, händer det att färskt bröd kan säljas först sent på dagen. Emellertid har dessa problem inte den räckvidd, att de enligt utredningens uppfattning kan tagas som motiv för en ändring av lagen. De pekar endast på

lämpligheten av att i vissa ej särskilt talrika fall kunna taga hänsyn till de lokala förhållandena. Detta kan emellertid ske genom ändringar i dispensmöjligheterna.

Utredningen anser, att därest arbetet vid bagerierna fick börja klockan 5, detta skulle medföra avsevärt försämrade arbetsförhållanden för de anställda och att tillgång till dagsfärskt bröd på morgonen tidigare än vad för närvarande är fallet icke har en så hög angelägenhetsgrad, att den motiverar denna försämring.

Av här anförda skäl föreslår utredningen, att nu gällande förbud för påbörjande av bageriarbete bibehålles, dock med viss uppmjukning, som i fortsättningen närmare skall beröras.

Icke heller beträffande tidpunkten för arbetets slut föreslår utredningen i princip någon ändring i gällande regler. Jämväl härutinnan föreslås emellertid visst undantag, som beröres i det följande.

Utredningen upptager även till bedömande frågan, huruvida företagarna bör vara underkastade nattarbetsförbudet. Härutinnan anför utredningen.

Det har i förarbetena till lagstiftningen på området i olika sammanhang gjorts vissa erinringar mot förbudet för företagarna att före ett visst klockslag arbeta inom det egna företaget. Man menar att det bör vara företagarernas ensak att avgöra, vid vilken tid på dygnet de själva skall arbeta. Denna ordning råder inom andra industrigrenar. Utredningen vill häremot anförda att, därest företagarna inom bagerinäringen skulle ha möjligheter att arbeta på samma sätt som inom andra industrigrenar, skulle de sannolikt utnyttja möjligheterna till nattarbete väsentligt mera än företagare inom andra verksamhetsområden. Starka skäl, bl. a. skyddssynpunkter, talar för att bibehålla förbudet.

Utredningen tillägger, att internationella arbetsorganisationens av Sverige år 1940 ratificerade konvention nr 20, enligt vilken det i princip är förbjudet att tillverka bröd eller konditorivaror med undantag av torkat bröd under en tidrymd av sju timmar innefattande tiden mellan klockan 23 och klockan 5, är tillämplig på såväl arbetsgivare som arbetstagare. En ändring av lagstiftningen på denna punkt förutsätter således att Sverige uppsäger denna konvention. Någon ändring av vad som för närvarande gäller härutinnan bör därför enligt utredningens mening icke ske.

Såsom tidigare nämnts anser utredningen vissa ytterligare undantag från nattarbetsförbudet utöver de nu gällande böra införas i lagen. Vad först beträffar tidpunkten för arbetets början föreslår utredningen, att under natten till söckendag, som närmast föregår sön- eller helgdag, egentligt bageriarbete må utföras jämväl mellan klockan 5 och klockan 6. Som skäl härför anföres.

Inköpen å lördagar avser två dagars konsumtion. För närvarande är det stundom icke möjligt för konsumenterna att å lördagarna tillhandla sig erforderliga kvantiteter mjukt bröd. Det låter sig nämligen icke göra att

på den korta tid som står till förfogande tillverka mjukbröd i den omfattning och sortering som konsumenterna önskar.

Då det gäller lördagarna tillkommer ett annat problem. Affärerna stänger dessa dagar så mycket tidigare än andra dagar, att färskt bröd vid mindre gynnsamma kommunikationsförhållanden icke hinner fram till butiker, belägna på större avstånd från tätorterna, i rimlig tid före stängningsdags. Över huvud taget är svårigheterna inom näringen å lördagar betydligt större än å andra dagar.

Utredningen anser, att det här gäller tillgodoseendet av ett allmänt konsumentintresse. En ändring av tidpunkten för arbetets början å enbart lördagar får väsentligt mindre sociala återverkningar. Den omständigheten, att bageriarbetarna en gång i veckan får infinna sig till arbetet en timme tidigare än vad för närvarande är fallet, kan ur skyddssynpunkt icke betraktas som en mera allvarlig försämring av förhållandena. Utredningen utgår emellertid från att, därest arbetet på lördagarna börjar en timme tidigare, det även kommer att sluta tidigare än vad för närvarande är fallet.

Utredningen upptager även till bedömning frågan i vad mån undantag bör medgivas från bestämmelserna om tidpunkten för arbetets slut. Utredningen anser, att de större mjukbrödsfabrikerna, vilka har maskinell utrustning och produktionsgång, som helt liknar spis- och knäckebrödsfabrikerna, bör beredas möjligheter att genom att driva arbetet på tvåskift tillfullo utnyttja den maskinella utrustningen. Förutsättningen är dock att arbetet organiseras på sätt som är vanligt inom industrien. Arbetet bör alltså vara ordnat så, att ett skift direkt avlöser ett annat och att växling mellan de båda skiften regelbundet äger rum. Införandet av möjligheter att driva tvåskiftsarbete inom bagerinäringen får enligt utredningen icke medföra en försämring av arbetsförhållandena på sådant sätt, att en del arbetstagare permanent eller under längre tid får arbetstiden förlagd till eftermiddagen och kvällen, exempelvis klockan 14—22.

Under åberopande av det anförda föreslår utredningen, att arbete inom mjukbrödsbagerier skall få fortsätta till klockan 23 i de fall, då arbetet bedrivs i minst två skift med regelbunden skiftväxling. Anledningen till att utredningen valt klockslaget 23 angives vara önskvärdheten att kunna förkorta arbetstidens längd på lördagarna.

Yttranden

Utredningens förslag att spis- och knäckebrödsfabrikerna skall undantagas från den föreslagna regleringen av arbetstidens förläggning tillstyrkes av remissorganen med undantag av *Svenska livsmedelsarbetareförbundet*, som förklarar att förslaget medför försämrade arbetsförhållanden för arbetarna framför allt i de mindre och medelstora fabrikerna, där arbetet för närvarande inte bedrivs i treskift.

Utredningens förslag att beträffande mjukbrödstillverkningen i princip bibehålla nu gällande regler angående begränsningar i arbetstidens förläggning tillstyrkes eller lämnas utan erinran av *arbetskyddsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, socialstyrelsen, Skånes handelskammare, Svensk industriförening, Tjänstemännens centralorganisation, Landsorganisationen i Sverige, Svenska livsmedelsarbetareförbundet och Sveriges husmodersföreningars riksförbund.*

I avstyrkande riktning går yttrandena från *kommerskollegium, Handelskammaren i Gävle* och *arbetsgivareorganisationerna*, som uttalar, att en särskild reglering av arbetstidens förläggning inom bagerinäringen enligt deras mening icke är erforderlig.

Angående utredningens förslag att den särskilda lagstiftningen beträffande arbetstidens förläggning inom bagerinäringen liksom för närvarande skall gälla även företagen anför *socialstyrelsen.*

För detta ställningstagande tala icke minst skyddssynpunkter, medan det å andra sidan kan ifrågasättas, huruvida icke de konkurrenssynpunkter som tidigare medverkade till att arbetsgivarna inordnats under lagen måste anses ha förlorat sin bärkraft. Slopas konkurrensbegränsningarna, får man emellertid räkna med en avsevärd försämring i arbetstidshänseende för de många små företagen, och en sådan utveckling ter sig betänkelig ur sociala synpunkter. Enligt socialstyrelsens mening erfordras alltså det skydd mot nattarbete som bagerilagen ger företagen, och detta skydd har Sverige åtagit sig att upprätthålla genom att ratificera konventionen angående nattarbete i bagerier.

Motsatt uppfattning uttalas av *kommerskollegium* och *Svenska arbetsgivareföreningen.*

Förslaget att det egentliga bageriarbetet skall få börja klockan 5 på lördagar och helgdagsaftnar har föranlett tillstyrkande eller lämnats utan erinran av remissorganen på ett par undantag när.

Endast *Svenska livsmedelsarbetareförbundet* avstyrker och framhåller, att förslaget medför försämring av arbetsförhållandena och svårighet att ta sig till arbetsplatsen. En ökad användning av kylrumsbröd kan enligt förbundets mening eliminera de nu rådande olägenheterna.

Landsorganisationen anför.

Detta innebär självfallet en försämring av arbetsförhållandena för de anställda, som endast i någon mån kompenseras av att arbetet också kan sluta tidigare på lördagarna än vad för närvarande är fallet. Mot detta står, som utredningen framhåller, tillgodoseendet av allmänna konsumentsynpunkter genom ett tidigareläggande av lördagsarbetets början i bagerierna. Det torde vara svårt att göra en rimlig och rättvis avvägning mellan dessa båda intressen, och LO anser sig inte kunna ha någon bestämd mening därvidlag. Ett alternativ till utredningens förslag skulle möjligen kunna vara att begränsa framflyttningen av lördagsarbetet till endast sommar-månaderna, då de största olägenheterna kan uppstå för konsumenterna.

Vad utredningen föreslagit därom att arbetet skall få fortsätta till klockan 23, om det bedrivs i minst två skift med regelbunden skiftväxling, tillstyrkes eller lämnas utan erinran av så gott som samtliga remissorgan.

Svenska livsmedelsarbetareförbundet uttrycker dock farhågor för försämrade arbetsförhållanden och uttalar, att skiftarbetet i stället kan anordnas genom dispens, vilket möjliggör bättre kontroll. Med hänsyn till att kvinnlig arbetskraft enligt arbetarskyddslagen inte får användas längre än till klockan 22, bör enligt förbundets mening arbete under alla förhållanden ej medgivas längre än till detta klockslag. *Socialstyrelsen* har ingen annan erinran mot förslaget än att tidpunkten för arbetets slut bör bestämmas till klockan 22.

Departementschefen

Den första bagerilagen av år 1919 med dess nattarbetsförbud för bagerinäringen tillkom för att stävja vissa från arbetarskyddssynpunkt betänkliga förhållanden inom denna näringsgren. Samma arbetare kunde då för tiden vara nödsakad att arbeta natt efter natt, och bageriarbetaren var i fråga om arbetstidens förläggning i stor utsträckning sämre ställd än andra nattarbetare, vilka i regel hade egentligt nattarbete endast varannan eller var tredje vecka. Det tidiga uppstigandet på natten hade givetvis en störande inverkan på hemlivet, och bageriarbetaren gick genom sitt behov av sömn på eftermiddagen och kvällen miste om många tillfällen till rekreation, förströelse och utbildning. Nattarbetsförbudet var således i hög grad socialt motiverat. Med hänsyn till det nära sambandet mellan regleringen av nattarbetet och det allmänt såsom befogat erkända kravet på söndagsledighet ansågs det vidare lämpligt att med förbudet för nattarbete förbinda ett förbud jämväl mot arbete på sön- och helgdagar.

Grunden för den särskilda lagstiftningen beträffande tiden för arbetets förläggning inom bagerinäringen är alltjämt väsentligen att hänföra till de sålunda nämnda arbetarskyddssynpunkterna. Bestämmelserna gäller emellertid i motsats till vad som i regel är fallet beträffande arbetarskyddslagstiftningen i övrigt även företagarna. Som skäl härför kan visserligen även skyddssynpunkter av förut angiven art anföras, men i första hand torde orsaken vara att eljest orättvisor i konkurrensavseende skulle uppstå mellan de bagerier, som sysselsätter endast företagaren eller denne och dennes närmaste anhöriga, och andra bageriföretag.

Under den relativt långa tidrymd som lagregleringen av tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete varit gällande i vårt land har förhållandena inom ifrågavarande näringsgren inte förblivit opåverkade av den utveckling mot allt längre driven rationalisering och mekanisering, som varit utmärkande för hela vårt näringsliv under denna tid. Inte minst gäl-

ler detta spis- och knäckebrödsfabrikerna. Redan vid tillkomsten av den första bagerilagen var ifrågasatt tillverkning i stor utsträckning mekaniserad. Därför ifrågasattes redan då, huruvida dessa fabriker borde vara underkastade de bestämmelser om arbetstidens förläggning som i främsta rummet var avsedda för mjukbrödstillverkningen. Vid denna tidpunkt gällde emellertid, att tillverkningen av hårt bröd i många fall bedrevs tillsammans med framställningen av mjukt bröd. Ett avskiljande från lagens tillämpning av spis- och knäckebrödstillverkningen ansågs i väsentlig mån försvåra kontrollen och av konkurrensskäl ansågs de fristående spis- och knäckebrödsfabrikerna icke kunna undantagas.

Under senare tid har dessa företags karaktär av vanliga industriföretag blivit ännu mera framträdande. Vidare bedrivs spis- och knäckebrödstillverkning numera endast i rena undantagsfall tillsammans med mjukbrödstillverkning. Arbetstidsutredningen har också föreslagit, att tillverkningen av spis- och knäckebröd samt käk och liknande bakverk skall lämnas utanför bagerilagens tillämpningsområde, och detta förslag har under remissbehandlingen godtagits av alla med undantag för de närmast berörda arbetstagarnas organisation. Även enligt min mening torde det numera vara tillräckligt, att arbetet i spis- och knäckebrödsfabrikerna liksom tillverkningen av käk och liknande bakverk faller under de bestämmelser om arbetstidens förläggning som gäller enligt arbetarskyddslagen.

Beträffande mjukbrödstillverkningen är avgörandet huruvida en särskild lagstiftning om arbetstidens förläggning är erforderlig väsentligen beroende på frågan vid vilken tidpunkt arbetet bör tillåtas börja på morgonen. Såsom framgått är bagerilagens föreskrifter beträffande tiden för arbetets förläggning strängare än motsvarande bestämmelser i arbetarskyddslagen. Medan bagerilagen i princip förbjuder nattarbete mellan klockan 20 och klockan 6, gäller enligt arbetarskyddslagen förbud för nattarbete mellan klockan 23 och klockan 5 (för kvinnor klockan 22—5).

Det har gjorts gällande och kan väl inte helt bestridas, att den nuvarande ordningen inte i allo tillgodoser konsumenternas intresse av att så tidigt som möjligt på morgonen erhålla färskt bröd samt att med hänsyn härtill vissa olägenheter uppstår för företagarna inom bagerinäringen, bl. a. till följd av svårigheterna att i tid få ut färskt bröd till butikerna. Allteftersom arbetsmetoderna inom bagerinäringen rationaliseras kan också skälen för det särskilda nattarbetsförbudet för bagerinäringen i viss mån anses förlora i styrka. Redan nu finnes vissa större mjukbrödsbagerier, där mekaniseringen av arbetet gått så långt att tillverkningen är relativt likartad den som förekommer inom spis- och knäckebrödstillverkningen. Emellertid är antalet mindre bagerier, där arbetsmetoderna inte undergått några mera genomgripande förändringar, fortfarande stort, och i det stora flertalet bagerier är förhållandena ej sådana, att arbetet kan drivas i skift med regelbunden

skiftväxling. Beträffande mjukbrödstillverkningen måste bedömningen därför bli en annan än i fråga om spis- och knäckebrödsfabrikationen.

Vid annan icke skiftgående verksamhet än brödtillverkning föreligger som nämnts möjlighet att börja arbetet tidigare än klockan 6. Denna möjlighet utnyttjas dock sällan och några olägenheter av de för andra näringsgrenar än bagerinäringen gällande mindre snäva reglerna om arbetstidens förläggning har inte försports. När det gäller mjukbrödstillverkningen däremot föreligger på grund av intresset att leverera dagsfärskt bröd på morgonen en tämligen utbredd strävan hos företagen att börja arbetet så tidigt som möjligt. Det finns därför vissa skäl att antaga, att därest en möjlighet till tidigare början av arbetet medgives, den i relativt stor utsträckning skulle komma att utnyttjas. Beträffande de företag, där regelbunden skiftväxling inte kan anordnas, skulle detta kunna medföra nattarbete för arbetstagarna i en utsträckning, som inte kan anses godtagbar.

För en relativt stor kategori arbetstagare föreligger således fortfarande risk för en icke obetydlig försämring av arbetsförhållandena, om inte den nu gällande bestämmelsen om bageriarbetets början bibehålles. En sådan försämring måste för dessa synas så mycket mera svårförståelig som de förbättrade produktionsmetoderna på andra områden medfört lättnader för arbetstagarna.

På grund av det anförda anser jag i likhet med arbetstidsutredningen och flertalet remissorgan, att förbudet att påbörja bageriarbete före klockan 6 på söckendag inte kan undvaras beträffande mjukbrödstillverkningen. Detta utesluter dock inte att viss uppmjukning av förbudet kan genomföras. Härtill återkommer jag i det följande.

Av vissa remissorgan har gjorts gällande, att företagen inte borde vara underkastade bestämmelserna om arbetstidens förläggning.

Enligt min mening är emellertid förhållandena alltjämt sådana att ett undantagande av företagen från lagstiftningens tillämpning sannolikt skulle gynna de minsta företagen i förhållande till de större. Då jag inte i detta sammanhang är beredd att ta ställning till frågor, som berör konkurrensförhållandena inom bagerinäringen, förordar jag därför, att de i detta avseende nu gällande bestämmelserna bibehålles.

Av vad sålunda anförts framgår, att enligt min mening den nuvarande särskilda lagstiftningen om arbetstidens förläggning inom bagerinäringen beträffande mjukbrödstillverkningen bör bibehållas väsentligen oförändrad. I likhet med utredningen, från vars förslag i dessa delar de berörda arbetsmarknadsparterna utgått vid årets avtalsförhandlingar, anser jag dock, att vissa uppmjukningar i lagen bör göras. Liksom för närvarande bör reglerna innefattas i en särskild lag. De ändringar av de nuvarande bestämmelserna som jag ämnar föreslå är inte mera omfattande än att de kan göras inom ramen för den gällande lagen.

Från företagarhåll har såsom särskilt angeläget framhållits, att arbete

tet på lördagar och helgdagsaftnar måtte tillåtas börja klockan 5. Svårigheterna att sådana dagar förse allmänheten med färskt bröd i erforderlig utsträckning har arbetstidsutredningen funnit betydande. Eftersom det gäller att tillgodose två dagars konsumtionsbehov och butikerna stänger tidigare dessa dagar, ställes bagerierna inför kravet att på kortare tid än eljest framställa och distribuera en större mängd bröd än övriga dagar. Ett tillmötesgående av företagens önskemål i detta begränsade avseende kan enligt utredningens mening inte sägas medföra några olägenheter av betydelse ur arbetarskyddssynpunkt och utredningen föreslår därför, att under natten till söckendag, som närmast föregår sön- eller helgdag, även annat arbete än förberedelsearbete må utföras mellan klockan 5 och klockan 6. Detta förslag kan jag godtaga.

Arbetstidsutredningen har vidare föreslagit undantag från bestämmelserna om arbetstidens slut såtillvida att arbete som bedrivs i minst två skift med regelbunden skiftväxling får fortgå även mellan klockan 20 och klockan 23. En sådan bestämmelse är ägnad att möjliggöra ett mera ändamålsenligt utnyttjande av den maskinella utrustningen och hinder bör enligt min mening inte föreligga att även inom bagerinäringen, där så är möjligt och lämpligt, organisera arbetet på sätt som är vanligt inom industrien i övrigt. Undantag från det i bagerilagen stadgade förbudet mot arbete efter klockan 20 synes därför i det fall som här nämnts böra medgivas i föreslagen utsträckning.

Inför arbetstidsutredningen och under remissbehandlingen har önskemål framförts om vissa uppmjukningar av de i bagerilagen stadgade inskränkningarna i fråga om arbetstidens förläggning utöver vad jag nu föreslagit. I den mån ytterligare lättnader bör medgivas, har jag ansett detta kunna ske genom att arbetarskyddsstyrelsens dispensmöjligheter något vidgas. Härtill återkommer jag i specialmotiveringen.

Specialmotivering

I enlighet med de riktlinjer, som uppdragits i det föregående, har inom socialdepartementet upprättats förslag till lag angående ändring i lagen den 16 maj 1930 om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete. Beträffande förslaget torde utöver vad förut anförts böra nämnas följande.

1 §.

Denna paragraf innehåller lagens huvudregel om förbud mot nattarbete och arbete på sön- och helgdag samt en bestämning av lagens tillämpningsområde. I den allmänna motiveringen har jag föreslagit, att spis- och knäckebrödsfabrikerna och de fabriker som tillverkar kax eller annat därmed jämförligt bakverk skall undantagas från lagens tillämpning. Bestämmelser härom har upptagits i förevarande paragraf.

2 §.

Förevarande paragraf innehåller undantagen från de i 1 § stadgade förbudena mot nattarbete och arbete på sön- och helgdag. I det föregående har jag föreslagit, att egentligt bageriarbete under natten till söckendag, som närmast föregår sön- eller helgdag, må utföras jämväl mellan klockan 5 och 6. Bestämmelse härom har upptagits under 2 § f). Det för närvarande under f) upptagna stadgandet har betecknats med g).

Till förberedelsearbeten, vilka enligt gällande 2 § d) och f) får utföras före det egentliga bageriarbetet, räknas uppeldning och deggörning. Arbete med flyttning av brödamnen till och från jäsrum får däremot inte utföras före den i lagen angivna tidpunkten för det egentliga bageriarbetets början. Till belysning av konsekvenserna härav anför arbetstidsutredningen följande exempel.

I ett bageri i en av landets medelstora städer hade anordnats ett kylrum, som med ett enkelt handgrepp på en ratt kunde förändras till värmerum. Genom att göra detta före kl. 6 fick bageriet ett försprång före konkurrenterna, vilka i anledning härav anförde klagomål. Handgreppet måste nämligen rubriceras som uppslagningsarbete. Genom att automatisera handgreppet kunde anmälan om lagstridig början av arbete undgås.

Det anförda är enligt utredningens uppfattning ett exempel på hur utvecklingen gått förbi lagen, som på denna punkt måste anses vara föråldrad och icke avpassad med hänsyn till numera tillämpade arbetsmetoder. Under hänvisning härtill föreslår utredningen, att i bagerilagen införes en bestämmelse, innebärande att flyttning av brödamnen till och från jäsrum må äga rum å tid, då förberedelsearbete är medgivet.

Utredningens förslag härutinnan, vilket lämnats utan erinran av samtliga remissorgan, anser jag mig böra tillstyrka. 2 § d) och g) har avfattats i enlighet härmed.

3 §.

I denna paragraf upptages för närvarande bestämmelser, som möjliggör skiftarbete vid spis- och knäckebrödstillverkningen. Eftersom ifrågasvarande tillverkning nu föreslås undantagen från lagens tillämpning, har bestämmelsen fått utgå och ersatts med den i den allmänna motiveringen föreslagna regeln för mjukbrödstillverkningens del om att arbetet vid skiftarbete med regelbunden skiftväxling må fortgå jämväl mellan klockan 20 och klockan 23. I detta sammanhang bör påpekas, att kvinnlig arbetskraft jämlikt 36 § arbetarskyddslagen inte får användas efter klockan 22 annat än efter dispens.

4 §.

Denna paragraf innehåller reglerna för dispensgivningen. Arbetstidsutredningen uttalar, att behov visat sig föreligga av en utvidgning av arbetarskyddsstyrelsens dispensrätt till att avse även annat än tillfälliga förhål-

landen. Utredningen föreslår därför, att det i 4 § bagerilagen förekommande uttrycket »av särskilt förhållande tillfälligtvis påkallad» ersättes med orden »av trängande behov påkallad».

I likhet med utredningen finner jag en ändring av den gällande bestämmelsen erforderlig. Dispensrätten bör såsom utredningen anfört icke vara begränsad till att avse endast tillfälliga behov. Enligt 20 § arbetarskyddslagen äger arbetarskyddsstyrelsen medgiva eftergift från det i nämnda lag gällande nattarbetsförbudet »när särskilda skäl föranleda därtill». Detta uttryck synes väl angiva den omfattning i vilken dispensgivning enligt bagerilagen bör förekomma. Jag föreslår därför, att 4 § första stycket tredje punkten bagerilagen ändras i enlighet med vad jag nu anfört.

Förevarande paragrafs andra stycke som avser spis- och knäckebrödstillverkningen har utslutits.

7 §.

I paragrafen har vidtagits en redaktionell jämkning.

Departementschefens hemställan

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer föredragande departementschefen, att lagrådets yttrande över förenämnda inom socialdepartementet upprättade förslag till *lag angående ändring i lagen den 16 maj 1930 (nr 139) om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete*, av den lydelse bilaga¹ till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Veronika Nissen

¹ Bilagan, vilken bortsett från en redaktionell jämkning av 7 § är av samma lydelse som det vid propositionen fögaade lagförslaget, har här utelämnats.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Majt:s lagråd den 24 mars
1959.*

N ä r v a r a n d e:

justitieråden BECKMAN,
E. SÖDERLUND,
TAMMELIN,
regeringsrådet NEVRELL.

Enligt lagrådet den 16 mars 1959 tillhandakommet utdrag av protokoll över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 13 mars 1959, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till lag angående ändring i lagen den 16 maj 1930 (nr 139) om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditori-arbete.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av hovrättsfiskalen A. O. Rainer.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Clas Amilon

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 april
1959.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Nilsson, lagrådets den 24 mars 1959 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 13 i samma månad remitterade förslaget till *lag angående ändring i lagen den 16 maj 1930 (nr 139) om vissa inskränkningar beträffande tiden för förläggande av bageri- och konditoriarbete.*

Föredragande departementschefen upplyser, att lagförslaget av lagrådet lämnats utan erinran, samt hemställer, att förslaget med en redaktionell jämkning av 7 § måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bengt Lundin